

ROZHODNUTIE

Disciplinárny súd v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Anežky Kellovej a z členiek JUDr. Emílie Zimovej a JUDr. Evy Schweitzerovej v disciplinárnej veci vedenej proti P L , sudcovi Okresného súdu Ž , o návrhu ministra spravodlivosti Slovenskej republiky č. 11 950/2003 - 10 z 21. 10. 2003, takto

rozhodol:

P L , sudca Okresného súdu Ž , bytom Ž ,
J sa **uznáva v i n n ý m** z disciplinárneho previnenia podľa § 116 ods. 1 zák. č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacích a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon), ktorého sa dopustil tým,

že

na pojednávaní Okresného súdu Ž dňa 4. septembra 2003 vo veci vedenej pod č. k. 7 C 785/02 uložil účastníkovi konania – odporcovi M P povinnosť vypnúť nahrávacie zariadenie, ktorým zachytával priebeh pojednávania, z čoho vyplýva, že konal v rozpore s platnými právnymi predpismi tým, že prekročil ustanovené možnosti obmedzenia práva na prijímanie informácií priznaného Ústavou Slovenskej republiky, a za čo sa mu

u k l a d á

disciplinárne opatrenie podľa § 117 ods. 1 písm. a/ zákona, a to **n a p o m e n u t i e**.

O d ô v o d n e n i e :

Minister spravodlivosti SR podal dňa 21. októbra 2003 návrh na začatie disciplinárneho konania proti sudcovi P L za disciplinárne previnenie podľa § 116 ods. 1, 2 zákona s tým, že tohto sa dopustil konaním uvedeným vo výroku tohto rozhodnutia. Návrh skutkovo odôvodnil tiež zistením, že sudca účastníkovi M P , v konaní odporcovi uložil inkriminovanú povinnosť po vyvolaní účastníkov konania do pojednávacej miestnosti, zistení účasti a po upozornení navrhovateľom, že odporca má nahrávacie zariadenie uvedené do chodu. Právne návrh odôvodnil článkom 26 ods. 1, 4 Ústavy SR, o slobode prejavu a práve na informácie, § 34 ods. 2 zákona a nálezom Ústavného súdu SR sp. zn. II ÚS 28/96 z

12. mája 1997, ktoré odcitoval. Z tejto úpravy vyvodil záver, že sudca nemá dovolenie rozhodnúť o zákaze použitia nahrávacieho zariadenia a že za vhodné a primerané opatrenie ho nemožno považovať ani vtedy, ak je urobené na základe § 116 ods. 2 a § 117 ods. 1 OSP. Súčasne zdôraznil, že **samotná** skutočnosť, že druhý účastník konania vyjadril nesúhlas s nahrávaním, nemôže byť dôvodom na uloženie opatrení podľa uvedených zákonných ustanovení a nemôže mať za následok zásah do práva zaručeného článkom 46 ods. 1 a 2 Ústavy SR. Ďalej konštatoval, že sudca prekročil zákonom ustanovené možnosti obmedzenia základného práva na prijímanie informácií.

Sudca žiadal, aby bol z disciplinárneho obvinenia oslobodený. Uviedol, že sa necíti byť vinným z porušenia povinnosti sudcu.

Uviedol, že riešené opatrenie vykonal v právnej veci vedenej o ochranu osobnosti a to na žiadosť navrhovateľa. Navrhovateľ ho upozornil, že odporca má nahrávacie zariadenie a on si neželá aby jeho prejav bol zaznamenaný, aby odporca použil nahrávacie zariadenie, lebo to môže zneužiť a súčasne upozornil, že je jeho osobným právom rozhodnúť o tom, či jeho prejav bude zaznamenaný na prenosné zariadenie. Tejto žiadosti navrhovateľa vyhovel pričom bral na zreteľ ochranu jeho osobnosti a zaistenie nerušeného priebehu pojednávania. Napriek tomu, že konal bez dlhšieho uvažovania ani po následnej analýze nedospel k názoru, že nedovoleným spôsobom obmedzil právo vyhl'adávať a šíriť informácie. V tejto súvislosti zdôraznil, že išlo o konanie o ochranu osobnosti a v účastníkoch o učiteľov. Povaha konania a spoločenské postavenie účastníkov podľa neho vyžadovalo prijať takéto opatrenie, lebo nebolo možné vylúčiť hrozbu zneužitia záznamu spôsobom, ktorý by znamenal väčší zásah do osobných práv ako ten, ktorý bol predmetom konania. Podľa neho ústavné právo podľa čl. 26 ods. 1, 4 je prelomené právom sudcu robiť opatrenia podľa § 116 a § 117 a právom ochrany druhého účastníka. Nevyhovením jeho žiadosti, by mohlo dôjsť k zásahu do jeho práva na ochranu osobnosti. K tomuto dodal, že toto je jeho právny názor a disciplinárna zodpovednosť sudcu je vylúčená za právny názor. Napokon uviedol, že pozná nález Ústavného súdu SR č. 7/2000, avšak v tomto sa nenachádzajú odpovede na všetky možné situácie, ktoré môžu s použitím nahrávacieho zariadenia vzniknúť. Napríklad ani na to, či toto je možné použiť ešte pred otvorením pojednávania a bez ohľadu na názor druhého účastníka.

Podľa § 116 zák. o sudcoch disciplinárnym previnením je zavinené nesplnenie alebo porušenie povinnosti sudcu, správanie, ktoré vzbudzuje oprávnené pochybnosti sudcu, o svedomitosti a nestrannosti sudcu pri rozhodovaní, o nezaujatosti sudcu voči účastníkom konania a o úsilí ukončiť súdne konanie spravodlivo a bez zbytočných priťahov (ods. 1, veta prvá). Závažným disciplinárnym previnením je vedomé porušenie povinnosti sudcu rozhodovať nestranne a nezaujato. Konanie uvedené v odseku 1 je závažným disciplinárnym previnením, ak vzhľadom na povahu porušenej povinnosti, spôsob konania, mieru zavinenia, opakovanie alebo iné priťažujúce okolnosti, je škodlivosť zvýšená.

Disciplinárny súd pri nespornom skutkovom stave dospel k záveru, že sudca konaním uvedeným vo výroku tohto rozhodnutia naplnil skutkovú podstatu disciplinárneho previnenia podľa § 116 ods. 1 zákona, a to správaním.

Podľa článku 26 Ústavy SR: Sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené (ods. 1). Každý má právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na hranice štátu. Vydávanie tlače nepodlieha povolovaciemu konaniu. Podnikanie v odbore rozhlasu a televízie sa môže viazať na povolenie štátu. Podmienky ustanoví zákon (ods. 2). Slobodu prejavu a právo vyhľadávať a šíriť informácie **možno zákonom obmedziť**, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práva a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti (ods. 4).

Sudca, ktorý vedie súdne pojednávanie, rozhoduje o tom, či je možné v priebehu pojednávania uskutočňovať obrazové záznamy, obrazové prenosy alebo zvukové prenosy. Pri zachovaní povinnosti mlčanlivosti má sudca právo publikovať odborné právne problémy vzťahujúce sa na právoplatne rozhodnutú vec (§ 34 ods. 3 zák.).

S poukazom na uvedenú úpravu a stanovisko ÚS SR (uvedené v náleze II ÚS 28/96) vyslovil navrhovateľ názor, že sudca nemá dovolenie rozhodnúť o zákaze použitia nahrávacieho zariadenia a že vhodné a primerané opatrenie ho nemožno považovať ani vtedy, ak bolo urobené na základe § 116 ods. 2, § 117 ods. 1 OSP.

Tento záver, berúc do úvahy, že má pôvod v konkrétnej veci (nie v náleze čl. 125 ods. 1 Ústavy SR) navyše týkajúcej sa práva zhromažďovania informácií na základe tzv. spravodajských licencií, nezostáva nič iné ako akceptovať ako správne aj presvedčivé.

Komplikovanejšia situácia, ako to uviedol sudca, nastáva vtedy, ak sa má brať do úvahy právo na ochranu osobnosti, keď fyzická osoba, účastník súdneho konania so zvukovým zaznamenaním jeho prejavu nesúhlasí. Teda, keď dochádza ku kolízii práv a to priamo základných, garantovaných ústavou.

Ústava SR poskytuje ochranu ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti v čl. 12 ods. 1. Občiansky zákonník v § 11 a nasl. špecifikuje, o aké práva v rámci tejto ochrany ide. Podľa tejto úpravy **zvukový záznam týkajúci sa fyzickej osoby sa môže vyhotoviť len s jej súhlasom**. Pravda mimo výnimiek pre úradné účely na základe zákona. Ďalej len pre vedecké a umelecké spravodajské účely a pre tlačové, filmové, rozhlasové a televízne spravodajstvo, ktoré však možno použiť len primeraným spôsobom, s rešpektovaním oprávnených záujmov fyzickej osoby. Inak nastupuje ochrana podľa § 13 Obč. zák.

Ochranu osobnosti akceptuje aj špeciálny zákon č. 211/2000 Z. z., o informáciách. Podľa § 9 ods. 1 informácie, ktoré sa dotýkajú osobnosti a súkromia fyzickej osoby, písomnosti osobnej povahy, podobizne, obrazové snímky a obrazové a **zvukové záznamy** týkajúce sa fyzickej osoby alebo prejavov osobnej povahy povinná osoba sprístupní len vtedy, ak to **ustanovuje** osobitný zákon, alebo s predchádzajúcim písomným súhlasom dotknutej osoby. Ak dotknutá osoba nežije, takýto súhlas môže poskytnúť jej blízka osoba. Ustanovenia osobitných predpisov tým nie sú dotknuté (*poznámka pod čiarou § 11 a § 16 Obč. zák.*).

Pri tejto právnej dimenzii, názor navrhovateľa, že sudca nemá oprávnenie ani v rámci opatrení podľa § 116 ods. 1 a § 117 ods. 1 OSP vysloviť zákaz použitia hlasovej záznamovej techniky, je ako všeobecný princíp neudržateľný.

Zákon (č. 385/2000 Z. z.) nerozširuje prípady kedy možno vykonať zvukový záznam týkajúci sa fyzickej osoby bez jej súhlasu. Úprava v § 34 ods. 2 zákona, ktorá navyše vynecháva zvukové záznamy, je procesného, kompetenčného charakteru, výslovne nerieši hmotné osobnostné práva účastníkov. Rébusom pritom môže byť aj to, či toto ustanovenie možno považovať za ustanovenie zákona, ktoré odníma (nad rámec výnimiek § 11 ods. 2, 3 Obč. zák.) dispozíciu fyzickej osoby rozhodovať o práve zvukovo zaznamenať a šíriť prejavy jeho osobnej povahy.

Podľa § 2 zákona, sudca je pri výkone svojej funkcie nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy vykladá podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia; rozhoduje nestranne, spravodlivo, bez zbytočných prietáhov a len na základe skutočností zistených v súlade so zákonom (ods. 2). Sudca je pri výkone svojej funkcie nezávislý a pri rozhodovaní viazaný len Ústavou Slovenskej republiky, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky a zákonom. Právny názor Ústavného súdu Slovenskej republiky v jeho rozhodnutí vydanom v konaní podľa čl. 125 ods. 1 Ústavy na základe návrhu súdu je pre súd záväzný (ods. 3).

Takto podľa názoru disciplinárneho súdu nemožno ubrať sudcovi právo, aby v každom jednotlivom prípade podľa okolností rozhodol o použití záznamovej zvukovej techniky na pojednávaní, respektívne nemožno ho stíhať za to, ak v rámci opatrení na zaistenie účelu konania vyslovil zákaz použitia nahrávacej techniky, najmä ak tým sledoval ochranu práv účastníka. Toho účastníka, ktorý nedal súhlas k zaznamenaniu prejavov jeho osobnej povahy, a ak pritom nejde o záznamy pre účely dovolené (výnimky § 11 ods. 2, 3 Obč. zák.), alebo ak dospel k záveru, že pre povahu prejednávanej veci použitím záznamu by mohlo dôjsť k jeho zneužitiu a to na ťarchu osobnostných práv fyzickej osoby alebo na účel konania. Sudca totiž musí dbať na to, aby doposiaľ nevypočutí svedkovia neboli prítomní na pojednávaní (§ 117 OSP). Oboznámenie ešte nevypočutého svedka so zvukovým záznamom by ho vlastne na pojednávaní sprítomnilo. Takéto názory, závery sudcu nie sú vylúčené spod ochrany - § 29a ods. 1 zákona. Častokrát, v rámci nich aj keď majú povahu opatrenia, sa

nimi riešia komplikované právne problémy, kolízia ústavných práv, ktoré z nich a z akého dôvodu má dostať prednosť. Takéto opatrenie sudcu, pri jeho povinnosti dbať o nenarušenie dôvery v nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie, musí byť odôvodnené a vyznieť ako spravodlivé a nevyhnutné.

V danom prípade sudca, ako to sám uviedol, zákaz o použití diktafónu vyslovil bez dlhšieho uvažovania a zdôvodnenia. Aj keď jeho dodatočné úvahy, na ktorých spočívala aj jeho obrana v disciplinárnom konaní, nevyučujú dôvodnosť prijatia tohto opatrenia, jeho správanie neliberujú. Rozhodujúce je, že svoje opatrenie nezdôvodnil v čase jeho prijatia. Dodatočne totiž už nemožno zvrátiť stav nedôvery a subjektívny pocit krivdy, ktorý vyvolala u zasiahnutého účastníka až do toho stavu, že tento namietal jeho zaujatosť a vyvolal podanie sťažnosti. Na tomto stave veci nič nemení okolnosť, že odvolací súd námietke zaujatosti nevyhovel.

S poukazom na uvedené za primerané disciplinárne opatrenie súd považoval napomenutie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu možno podať odvolanie do 15 dní od doručenia na podpísanom disciplinárnom súde.

V Bratislave dňa 30. januára 2004.

JUDr. Anežka Kellová, v. r.
predsedníčka disciplinárneho senátu

Za správnosť vyhotovenia:

A. Kellová

